

***Nacionalni centar za vanjsko
vrednovanje obrazovanja***

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

HRVATSKI JEZIK

viša razina

TEKSTOVI

Ispitna knjižica 1

Prazna stranica

UPUTE

U ovoj su knjižici tekstovi uz koje su vezani 'grozdovi' zadataka iz ispitne knjižice 2.

U uputi prije 'grozdova' zadataka naznačeno je koji tekst trebate pročitati prije nego što počnete rješavati zadatke.

Unutar jednoga 'grozda' pojedinim zadatcima ispituje se čitanje s razumijevanjem pripadajućega teksta te se ostalim zadatcima ispituju književnopovijesna, književnoteorijska i jezična znanja vezana za razdoblje u kojem je djelo nastalo.

Posljednji zadatak nije vezan ni za jedan tekst.

Uz prvi tekst vezani su zadatci od 1. do 9.

Uz drugi i treći tekst vezani su zadatci od 10. do 27.

Uz četvrti tekst vezani su zadatci od 28. do 46.

Uz peti tekst vezani su zadatci od 47. do 66.

Zadatci od 67. do 76. nisu vezani za tekstove.

Želimo Vam puno uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 8 stranica, od toga 2 prazne.

I. tekst

IV

Miris ljepote struji u toj kosi,
njene su usne pune slatke varke,
njene su ruke drhtave i žarke,
ponor i plamen usred oka nosi.

– Ko hladna mana misao me rosi
na njezin pokret, a ko igra barke
sjećanje na te pune zjene jarke
kojima struje iskre i zanosi. –

– Mrzim te oči mračne i duboke,
kunem te noge pred kojima padam,
i altar tijela gdje u prahu ležim;

– božanska ženo, unuko visoke
pramajke Eve, pred tobom sam Adam,
i jer te volim, ja od tebe bježim. –

Tin Ujević

II. tekst

Na grobu vojvotkinje od Lerme

Boginja ljudska jučer, zemlja sada;
do jučer oltar, sad grob – o smrtnici!
Perje, čak bilo na kraljevskoj ptici,
samo je perje; tko to ne zna, strada.

Ostatak što sad u tom grobu sniva,
da s njim istočne nisu masti jake,
već bi od sebe dao smrtne znake;
što mramor krije, to razum otkriva.

Feniks, kom Lerma Arabijom bješe,
sad je crv samo sred praha rasuta
i opomena mudrim da ne griješe.

Ako ocean brod veliki guta,
kakvu jedrenjak svjetlu da se nada?
Stvor, jer je zemlja, nek u zemlju pada!

Luis de Góngora
(prijevod: Nikola Miličević)

III. tekst

Suze sina razmetnoga

Smrt ne gleda ničije lice:
jednako se od nje tlače
siromaške kućarice
i kraljevske tej polače;
ona upored meće i valja
stara i mlada, roba i kralja.

(...)
Mru kraljevstva, mru gradovi,
i njih plemstvo trava krije,
a er je umrli život ovi
čo'ek u srcu miran nije;
a svaki dan vidi očito
da nije ništor vjekovito.

Brjeme hara stanac kami,
i žestoko gvozdje izjeda,
a hoćemo mi da nami
ki smo od zemlje svrhe ne da?
A ako život naš je zgledan,
vas nije drugo neg hip jedan.

Ivan Gundulić

IV. tekst

(...)

I.

Kako Horvatu razmišljanje o postojanoj i neumornoj marljivosti njegove braće slavenske, osobito Čeha, Poljaka i Rusa, kojom se oni opći vrt narodni obdjelavati žure, donša istinsko uživanje prave narodne radosti i slasti, tako mu osvrn na premilu dragu domovinu i njezine sine budi u dnu nutrine srca žalost i tugovanje, kojega korijenje dublje je nego njegova žuhkoća i gorčina neizmjerne. – Vidi ondje slavnu i rascvjetavajuću književnost, u njegovoj domovini ukazuju mu se malokoji tragovi takve književnosti, koji se motriti moraju samo kao okrhci spomenika dobroga htijenja nekih domoljuba. – Vidi ondje materinski jezik u dostojnom poštovanju i časti, ovdje ga do vrućih suza britke žalosti tišti borba, koju je boriti primorana majka i vjerna stara gospodarica u vlastitom domu s protivnicima svojim. – A kad vidi, da ti sinovi milu staricu svoju iz gospodarstva izrinuti žele, da posve pristaju dragoj Teuti, ali da su manje izobraženi, da se drskoj i nepravednom ohološću nasilnoj susjedi uklanjati mogu, onda mu se prsa nadimlju i skrbno poziva pravednost.

„Plemenita je srčanost, istinu otvoreno izraziti; hrabra je jakost, moć je slušati.”

II.

Materinski jezik u hrvatskoj zemlji, ako se baš za ništa ne drži i posve ne zanemaruje, ipak ne stoji uzvišen ni u kakvom poštovanju. – Muževima, koji su se za njega koliko-toliko trudili i brinuli, plaća je bila ružna nezahvalnost, negda pače sramota, ter još i više, prezir i progon. Nije li vrijeme suprotstaviti se takvim nevoljama? – A tko čuti da može pridonijeti općem dobru suzbijanjem škodljivih predrasuda, ne smije, bez grijeha prema domovini, šutjeti.

(...)

Ljudevit Gaj, *Kratka osnova horvatsko-slavenskoga pravopisanja*

V. tekst

(...)

Lauro! Što je djelovalo da se nas dvoje sastalo u životu? Puki slučaj. Zar da mi jedno drugomu imademo nešto spočitavati? Kajati se? Žaliti štogod? Pregarati? Ništa! Ništa! Ništa! U nirvani, u praznini bez kraja i konca, sretosmo se kao dva zabludjela zvuka u pustoši, kojeno je porodila jeka, možda od žarkoga udarca slučajno letećeg ata po pustari; možda jeka od usklika kakva beduinskog junaka ili derviša štono se udaljio i zalutao od svoje karavane... Nà: vi ste, zabludjela i iskvarena grešnica, unišli u Mecenin dom kano trgovkinja sa svojom vlastitom ljepotom i dražestima – a mene ste ondje našli koga već iskvariše istrgavši me iz nevine i slatke seljačke kolijevke i od čistih majčinih grudi... Vi ste bili iskusni i lukavi – kako i ne, u vašemu staležu i zanimanju? Ja sam vam se svidio, i vi zaželjeste moje mladosti koja se već bijaše pretočila iz djetinjstva u mladića, a vi je zatekoste u naponu i najljepšoj raspupalosti momačke svježosti i duševne zanesenosti... Vaše pripovijetke o tobože nesretnom vašem postanku i životu bijahu valjada gole izmišljotine ili vješto ishitrene te izbrušene poluistine, samo da moju mladost začarate, obmanete i privučete k sebi... A ja? Lako li me bijaše pritegnuti u te zlaćane paukove mrežice, gdje stadoh udisavati opojni miris prve čovječje spoznaje svoga vlastitoga bića i spola... A stade i istina navaljivati na mene. Ona mi je šaptala u uha: tvoja božica je puka metresa i priležnica grešna i do kostiju iskvarena mekoputna starca! Oh, ja sam obim dlanovima zatisnuo uha svoja i odrinuo taj dobri duh da mi ne pomućuje slasti prve spoznaje grijeha i otrova. Ona mi je to isto razastrla pred očima mojima. Oh, ja sam zaklopio vjeđe da ne vidim ništa, ništa! Izdiri, istino, ispred mojih očiju! Izdiri, nesretnice! Tko te zove, tko te traži da se brineš za me i da mi smetaš u slastima i lastima...

(...)

Ante Kovačić

Prazna stranica

